

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:		Videkre küldve:	
Helyben:	10 kor. — fill.	Egy évre	16 kor. — fill.
Egy évre	5	Fél évre	8
Fél évre	2	Negyed évre	4
Negyed évre	1	Egy órára	1
Egy órára	1	Egy órára	1

Egyes szám ára 4 fillér.

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**
 Felelős szerkesztő: **HJ. MÓRIGZ PÁL.**
 Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:

Hatásos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden szó 4 fillér.

Legalázatosabb szolgálai.

A hétfői országgyűlésen — mint nekünk Budapestről írják — Falk Miksa, a mikor az általa fogalmazott válaszfeliratot a Házban felolvasta, a legeslegvégén elhallgatott egy sort, vagy két sort, a mely imígyen hangzik: „Legalázatosabb szolgálai: Magyar-, Horvát- és Szlavonországnak országgyűlésileg összehívott képviselői.“

Ezt az utolsó sort nem olvasta fel, noha a függetlenségi és 48-as párt igen hangosan, nem minden ironia nélkül követelte, hogy ha már megírta és kinyomtatta, hát olvassa is fel. Azonban Falk Miksa a nógatás és biztatás dacára elhagyta ezt az utolsó kétsort.

Vajjon miért nem olvasta ezt fel? Talán restelte is, hogy szemmel láthatólag csepeg róla a lojalitás zsirja, ugyannyira, hogy a férfiaságról és mondjuk ki nyíltan, a parlament méltóságáról is megfeledkezett? Bizony nem könnyű dolog így palam et publice a kézsékoló szerepét játszani és egyszerűs mind eljátszatni is az egész parlamenttel. Odahaza, a mikor a válaszfeliratot fogalmazta, csak könnyű volt a türelmes papirosra leírni azt, hogy „Legalázatosabb szolgálai.“ De már nyílt ülésen mégis megakadt torkán a szó és nem tudott a kán kijönni. Mind a mel-

lett ott van a válaszfelirat nem a maga nevében, hanem a magyar parlament nevében és miután már ott van valószínű, hogy ugy is fogják fölterjeszteni a királynak, De ehhez a közvéleménynek mégis van néhány szava.

A viszony, a melyben a parlament a királylival van, kizárja, vagy kizárni látszik azt, hogy egy felirat alatt ez a mondat álljon: „Alázatos szolgálai.“ Szép az udvariasság és azt felelheti valaki a többség köréből, hogy hisz valamely közönséges levél alá, akárki írja és akárkihez intézik is, az udvariassági formák betartásával egész bátran és minden fentartás nélkül oda lehet írni azt, hogy „alázatos szolgálai.“ De talán bővebben nem is kell magyarázni, hogy ez az aláírás a közönséges udvariassági formát messze túlhaladja és a parlamentet a maga méltóságában megsérti, leszállítja egész a szolgálaiig, megfosztja attól az önállóságtól, a melyhez természeténél és rendeltetésénél fogva joga van.

A magyar parlament a törvényhozásnak teljesen önálló faktora, a milyen faktora természetesen a király is. Szolgai viszonyról király és parlament közt szó sincs, nem is lehet és csak a lojalitás dühöngéseitől telik, hogy ilyen aláírással terjesztenek egy feliratot.

Meg vagyunk győződve róla, hogy maga az uralkodó sem nézi majd ezt az aláírást jó szemmel. Sokszor nyilvánult meg a királynak az a tiszteletreméltó felfogása, hogy szereti és tiszteletben tartja az önállóságot és nem kívánja a görnyedezést különösen azok részéről, kiknek hivatása az önállóság. A parlamentnek pedig, ha hivatása magaslatán áll, éppenséggel kötelessége ezt a hivatást még külső formáiban is megőrizni és ebből egy jótát sem engedni. De ezt a méltóságot és önállóságot egészen a „legalázatosabb szolgálaiig“ ledegredá ni, olyan botlás, a mely méltó visszatetszést szül az országban általában.

Valamennyien a király alattvalói vagyunk és a király iránt tanusítandó köteles hódolatról bizonyára nem feledkezett meg senki. Csak a parlament, mint ilyen, nem alattvalója a királynak. Minden egyes tagja külön igenis alattvalója, de együtt, mint testület, soha sem lehet, nem válhatik, még külső formáiban sem, legalázatosabb szolgálajává a királynak.

Egyébként már annál fogva is szerencsétlen ez az aláírás, mert okvetlenül vitára fog alkalmat adni, a mire sem a kormánynak, sem a többségnek, de a királynak sincs semmi szüksége. A Kossuth párt, a mint tegnap

Lona.

Minden áldott éjjel, mikor a csillagok elragyogtak az ég horizontján, a siri csendesség terjeszti szét fekete szárnyait a pusztaságon, egy magános lovas — fekete taktéző paripán — az esti vándorszelekkel versenyezve — vágat az erdei boszorkány uton a városfelé.

Kalapját szeméremre huzva, előre hajlik a ló nemes nyakán — mintha azt akaró a fülébe sugni, siess kedves lovam, mert megöl a vágy — azt a leányt látban. — A nemes ló megérti gazdájának sóhajtását és repül a kacskaringós uton a minden este felkeresni hely felé — hol némán egyedül — olyan sokáig elbuslakodik az ő gazdája.

A vizsgálaton portyázó erdei csöszők nem győzik eléggé találgatni — Lombáry Gézának — ennek a bátor komoly ferfiának — kalandszerű bujdoklásait; olyan gyanakodva néznek utána, mikor semmi akadályt nem tekintve rohan keresztül a járatlan erdei bozótok között, míg fényes sarkantyújával tüzes lovát erősebb futásra kényeszeríti.

Vajjon hova mehet minden éjjel ez a Lombáry — kérdik egymástól a magános

lovag utjába tévedő járókelők. — Ez a Lombáry vagy szerelmes — és édes légyottira siet a sötét éj csendes takarója alatt vagy valami titkos ügyben sántikál.

Mindenki kíváncsian néz egymásra — de kielégítő feleletet egyik sem adhat a másikkak.

Lombáry minden sötét éjjel elmegy ahhoz a vasrácsos kerítéshez, a mely egy emeletes házat övez körül, és ott vezekel mindaddig, míg összes könnyeit ki nem sirta és míg a hajnali csillag a felkelő nap sugaraitól el nem homályosítottatik.

Odaakasztja a kantár szarát a rácsokat nyílalaku szigonyához, megveregeti nyugtalankodó paripájának taktéktől habos nyakát, és kérő hangon mondja neki, „Csendesen kedves lovam, imádkozni akarok.“

A ló megáll mint egy szobor — és hallgatja a gazdájának imádságát, a mely az ajkon csak akkor születhetik meg, ha a szív a lelki harcokkal egygyé olvadva a kínok összes accordjait szenvedti át.

Te leány! ki duzzadó fehérhabos párnádon édesen álmodozol, nem érzed? nem

gondolod? hogy idekint a hűvös éjszakában álmatlanul, a tájdalmaktól összetiporva egy férfi szenved, kinek egyedüli megölő betegsége, hogy téged mindenki fölött a legjobban szeret a világon.

Behunyt szemeid előtt nem szállnak el fényes árnyak? melyek az én remegő sóhajam alakját magukra öltve oda repülnek szemed pilláidra és felcsokolják annak kiszivárgó könnyeit.

De hát miért is nem kérdezted meg az emberektől — a világtól — a vándor madaraktól — hogy ki vagyok én? — Azok megfelelték volna minden kérdésedre, és tisztán láthattál volna az én beteg lelkembe, melynek az utolsó halálos döfést olyan hideg vérrrel megadtad.

Miért nem engedted, hogy a szemed ragyogása birja vallomásra ajkamot, miért nem tudtál meg rólam minden rosszat addig — míg a szivedet ígérted volna.

Felrepültél velem — csak egy percre — a mennyország világos kertjeig — hogy onnan a másik pillanatban ledobjál a sárba. Miért? azért az egy bűnömért?

Az én multamat szárnyszegetté tette, heves véralkatom korlátozhatlan ideges ke-

már megmutatta, a vita folyama alatt sem fogja ezt az aláírást szó nélkül hagyni, ami más aláírással okvetlenül elkerülhető lett volna. A függ. párt okvetlenül tisztázni fogja ezt a helyzetet, amely, ismételjük, nem az udvariassági formák közé tartozik, hanem nagy közjogi kérdés, a mely elől elzárkózni a törvényhozásnak nem lehet és nem szabad.

A gabonatőzsde reformja.

Mialatt Ausztriában a gabonatőzsde referálása tárgyában tanácskoznak s légszivesebben törülnék el az egész gabonahatár időüzletet, nálunk a tőzsde egy jelentéktelen, de éppenséggel nem szerény csoportja olyan változás ellen tart ankéteket, mely változásokra a legitim gabonakereskedelemnek mu'hatatlanul szüksége van.

A bécsieknek gabonahatáridőüzletet eltörölő szándékai felett abszolúte nem lehetünk meglepve. Ez a dolog rendes folyamata s csak azon lehetne csodálkoznunk, ha ez egyszer másként történt volna. A közgazdasági áramlatok Németország felől jönnek hozzánk, természetesen Ausztrián keresztül. Már pedig a gabonahatáridő eltörlését Németországban vezették be először. Igaz ugyan, hogy azóta azok sóvárognak a gabonahatáridőüzlet után leginkább, kik annak idején leghevesebben foglaltak ellene állást.

Ezt Ausztriában olyan jól tudják, mint nálunk. És mégis hadakoznak a határidőüzlet ellen. Hogy miért teszik, bizonyára tud-

ják, bár hozzáértő ember előtt teljesen megfoghatatlan, miért támadják a határidőüzletet. Hogy történnek ezen a téren is visszaélések, az nagyon természetes s bizonyos az is, hogy a gabonahatáridő üzletben elkövetett visszaélések ártalmára vannak a gazliknak. De végre is a praktikus élet melyik terén nem fordulnak elő visszaélések?

Ámde ha Ausztriában minden áron el akarják törölni a gabonahatáridőüzletet, töröljék el, hanem ennek káros hatását csak Ausztriában fogják érezni és mivelhogy nálunk egyelőre, még a tulzó agráriusok sem kívánják feltétlenül a gabonahatáridőüzlet eltörlését, a budapesti gabonapiacznak csak haszna lehet abból, ha a jogos osztrák határidő forgalom egy része hozzánk terelődik át.

Semmiesetre sem zárkozhatunk azonban el olyan jogos változások elől, mint pl. a most szőnyegen levő bonifikáció, melyek hivatva vannak a gabonahatáridőüzlet létjogosultságát megerősíteni.

Tervebe van ugyanis véve, hogy a határidő forgalomban kötött ügyleteknél, a mennyiben szállításra kerül a dolog s az usancenál jobb minőségű buza kerülne szállításra, az átvevő bizonyos bonifikációval tartozik a szállítóknak. Ez ellen állást foglalni lehet ugyan, de eredmény nélkül. Mert ha pártját fogjuk a tisztességes, tehát a fedezeti határidőüzletnek, akkor ezt csak a gabonakereskedelem és a termelők érdekében tehetjük. Már pedig sem a kereskedelem, sem pedig a termelő érdekeivel nem ellenkezik, ha jobb minőségű áruért jobb árakat ér el, mint a silányabb jószágért.

ringése, nem tudtam annak még akkor sem parancsolni, mikor az agy — a helyes gondolkodás — szigorúan lépett fel ellene. Bajszotalanul, kölyök korban oltár elé léptem . . . már azt sem tudom kivel! Hosszu kínos éveket szenvedtem a morálért — a becsületért. A házasság kunyhójára k tűzött zászlót mindaddig becsületben tartottam, míg az a másik be nem szennyezte azt. — Azután következett a lélek meghasonlása. Számos esztendő kellett ahoz — míg a tönkre silányított kedély ujjal fel mert halottaiból támadni és félíg nyitott szemmel belesandított ebbe a nyomorteljes, hazug világba. Ez az — álutakon mozgó ármányos társadalom lett az én jelenem. Előli hátul bűn — közepén a csalódás és keserűség . . .

Ebben élek azon idő óta, mióta a multamat — a kitűntető társadalmi szabályok szerint eltemettem.

A multnak látszólagos eredményét megtartottam magamnak, azok az anyémek, mert a törvények szerint azoknak keil lennie. A modern értelem parancsol! — és én, kit már az új világ kellő eredménynyel a saját maga formájára atgyurt — szót fogadok.

De hogy rabszolgája legyek egy olyan nézetnek — mely a külszin látszata alatt a morál legbecsesebb fáját az előítélet ápolja! — az lehetetlen . . .

Gondolataimnak sugarait szük csövekbe nem szoríthatom, szívemnek szabadelvű melegsége utat tör magának akár a sötét poklokig és nem fogadhatja el a négy kézzel

nyújtott törött szárnyat, mely a semmiségbe repít. Ezekből a kétségbeesett áramlatokból született meg a jövőm.

Ez a jövő most a te kezében van.

A tévetez utakon vándorló Isteni kéz a te varázs körödbe irányította az eddig elhibázott élet irány-tűjét. Te töled függ, hogy az megfagyjon, vagy az örök szeretet melegségének hazájában ébredjen fel egy boldogabb életre.

Az emeletes ház ablaka sötét maradt, — még csak a fehér csipke függönyök sem mozcizantak meg — nem tekintett azon ki senki sem.

A nyugodtan álló paripa homlokával érinté az álmadozó Lombáryt, mintha mondta volna neki: Menjünk innen kedves gazdám, nincs nekünk itt semmi keresni valónk.

Lombáry még sokáig nézte a sötét ablak árnyalatait, kereste az imádott alakot, annak megmoczczanó árnyékát.

Mély álomban volt minden — még a lelkiösmeret is.

Halvány arcára rásütött a hajnali csillag fénye, — a sértett önérzet fájó mosolya odaült a fagyos ajkára . . .

És majdnem öntudatlanul feldobta magát lovának hátára és neki iramodott a veszélyes boszorkány-utnak. A repülő paripa hátáról még egyszer visszatekintett a vasrácsos ház irányában és a fájdalomtól összeszorított ajkai — utolsó üzenetként — csak ezt susogták:

— Majd hívnál még! . . . de már nem jöhettek . . .

Ez a bonifikáció és semmi egyéb s jogosultságához szó sem férhet. Aligha állanak tehát hivatásuknak magaslatán azok, kik olyan élesen foglalnak állást a bonifikáció behozatala ellen.

Mert lássuk csak, mi a legfőbb ellenérve ezeknek az uraknak. Az egyik, hogy olyan feltételeket visz bele a határidő forgalomba, melyek azt megnehezítik, a második pedig, hogy megnehezíti például az Ausztriával való határidő forgalmat.

Ezek az urak, ugy látszik, nem értik meg az idők jelét. Elvégre abban teljességgel igazuk van, hogy a bonifikáció behozatala nehézségeket zudit mindkét félre, de különösen a kereskedő nyakába, ám ezeket a nehézségeket örömmel kell hogy viselje a jelen időben, mikor minden oldalról a gabonahatáridő forgalom eltörlésével fenyegetik.

A bonifikáció az egyedüli reform, mely alkalmas arra, hogy a határidő forgalom szerepét a gabonáüzletben türethetővé tegye. Hiába védekeznek a bonifikáció ellenzői azzal, hogy ők a gazda érdekében szólalnak fel. Annyi azonban bizonyos, hogy a tőzsde és gabonakereskedelem hírnevének a bonifikáció ellenzői csak ártanak.

Ami mindig fáj!

(—ó.) Találós mesének lehetne feladni kezdő politikusok számára, hogy mi az, a mit a nemzet vére és ereje táplál, s a mi mégis a nemzetet bántja. Mi az, a mi a nemzet testét alkotja s mégis a nemzet ellen támad. Ami az önvérünk, s megtagad önmagunkat. A találós mesét gyorsan megfejtené mindenki, mert ez nem valami egyiptusi talány, hanem a : hadsereg. Haza és nemzet védelmére rettenetes erőfeszítéssel alkotott és fentartott szervezet; a melyet nem tudunk másként nevezni, mint hogy örökös seb.

És, hogy ez nem frázis, nem megsokott hánytorgatása elavult dolgoknak, mindenki tudhatja, aki csak egy kis figyelemmel kíséri a magyar faj, a magyar vér, a magyar nyelv sorsát a hadseregben.

A seb egyik részét gyógyítani készülnek. Legalább hire jár, hogy a katonai büntető törvénykönyv ujjaalakításának terve be van fejezve. E hír értékét csak két dolog rontja le. És pedig az egyik alaposan, Az egyik az, hogy már hire járt ennek az ujjaalakításnak minden évben egynehányszor. A másik az, hogy milyen is lesz az ujjaalakítás. Hiszen a mostani büntető törvénykönyv is állítólag átment már a modern jog ujjaalakításának munkáján s ha az ember csak annyira néz bele, amennyire futólag alkalma van bele-nézni, hát visszadöbben a régen elmúlt századok dohos levegőjétől. S különös hogy lapjaink, mikor nagy ritkán katonai író tollából megjelent, a katonai igazságszolgáltatásra vonatkozó munkát

méltatnak, mindig használnak ilyen frázist :

A katonai igazságszolgáltatás csak kívülről viseli a rideg mázt, közelről nézve azonban humánus és lovagias alkotás ez.

No ha az olyan ítélkezés humánus, amilyent a katonai büntető törvénykönyv ma szolgáltat, akkor különös valami az az emberiség! Mi történhetik ott benn a vádlottal, mi lesz vele — erről az egész országnak homályos sejtelme sem lehet. A modern jogszolgáltatás igazán mindent megtesz az emberiség védelmében. A legmesszebb menő védelmet nyújtja a vádlottnak.

S nincs művelt ország, mely ne hódolna ennek a jogelvnek. A humanizmusnak ez a fénye régen behatolt már a nemzetek had eregének kaszárnya falai közé is s védelmébe vette a polgárt a pallosjog elől. Mi ott vagyunk még jóformán ebben a tekintetben, ahol a kancsukák birodalma : Oroszország,

Ha valakire ráhúzták az angyalbört, az elvan temetve ez elől a polgári világ elől. Ne merjen úgy gondolkozni, mint a többi, ajkát ne nyissa olyan szóra, mint mi, felejtse el mindent, a mire tenitói, szülei s a törvény oktatták, mert egy külön, elzárt világba jutott, mely felett más ur uralkodik. Már magában véve képtelenség elképzelni azt, hogy az állam keretén belül, az állam akaratából fennálljon egy olyan szervezet, melynek törvényei, szabályai unos-untalan beleütköznek az állam törvényeibe.

És legkiváltképpen a büntető törvénykönyve. Mint polgár felett a 20. század jogelvei szerint alkotott törvények ítélnék s ugyanez államban a katonai felett a 15-ik században is multnak tarthatott szabályok mondanak ítéletet. Mert ahol megtörténik, hogy a polgári életben doktori címet nyert fiatal embert a katonaságoál az ezredes ur által sértőnek talált mosolygásért 6 havi börtönre ítélnék — no, már kérem, ott nem lehet jogelvekről beszélni. Ez nem az igazságszolgáltatás, a jog temploma, hanem a multak kaszamatájának dohos levegője. Ami ma már képtelenség.

A földesuri pallosjog a multak emléke. A papok törvényszéke, az egyetem pallosa régen feledésbe ment dolog, amit a kegyeletes utód is mosolyog, ha meg nem borzad tőlük. El kell még jönni annak az időnek is, mikor az emberek csodákozni fognak, hogy hogyan is lehetett oly sokáig fentartani a katonai igazságszolgáltatást?

Melegítő szobák.

— A debreczeni hölgyek figyelmébe. —

Mikor e sorokat papírra vetjük, Debreczen város urasszonyaihoz kívánunk szólani, azokhoz az urasszonyokhoz, kiknek sziveik minden szépért, nemesért dobogni kész.

A könyörületesség nevében szólunk hozzájuk.

A könyörületesség nevében, melynek legfőbb tana a felebaráti szeretet. Kérjük őket, hallgassák meg szavunkat, gondolkozzanak azoknak szomorú igazságai fölött s cselekedjenek sziveik sugallata szerint.

A bimbó fakasztó, dalos nyárnak már vége van. A nap már csak ragyog az égbolton, de anélkül, hogy melegítene Elértük, elérjük maholnap a természet haldoklását : k ö z e l e d ü n k a t é l h e z. — És a szegény emberek, kik verejtékes munkával keresik meg mindennapi kenyerüket családjuk számára, aggódó szívvel néznek a jövőre elébe, Szemeik elé tárál a multnak képe s már előre keresztül élük a telnek minden szenvedéseit. A midőn a betevő falat mellett még a megfagyás ellen is kell védekezni, amidőn a munka díja mellett, a kettős kiadás nehézsége merül fel.

És eljő a tél, kemény, zord hidegével, Kihül a családi tűzhely s helyét a szomorú kétségbeesés fogja el. A rozoga ágy rohad szalmába bujnak az apróságok, hogy meg ne fogja őket a tél hidege.

Szomorú kép, rémes kép! Csak az ösmeri igazán, kinek volt alkalmá róla közelebről meggyőződnie. A ki nem restelli azt a fáradtságot és elnézés a külváros nyomorult viskóihoz. És a ki ezt megteszi, annak lel is szorul szive s önkéntelen sóhajt fel : miért e sors, e rossz vagyonskülönbség ember és ember között

Azt megszüntetni, megváltoztatni volna a felebaráti szeretet legszebb diadala, ez lenne Debreczen nemes urasszonyainak legdicsebb munkássága. ezrek áldanak érte, ezek küldenének forró imákat a Mindenhatóhoz örök hála gyanánt. Pedig nem volna nehéz. Csak ákarat és könyörületesség kell hozzá.

Állítsunk fel melegítő szobákat.

Tavaly már volt egy. Az izr. nőegylet létesítette. De ez kevés volt, kevés lesz most is Debreczen város urasszonyai! Álljatok össze, rakjátok együvé filléreteket, rendezetek gyűjtéseket, multságokat, állítsatok fel perselyeket üzletekben, kávéházakban, forduljatok a városhez segítségért s gyűjtsétek a filléreteket a könyörületesség nevében.

Állítsatok fel a melegítő szobákat, hogy a szegény emberek, ha a napi munka után fáradtan hazafelé indulnak, térhessenek oda be, melegessék meg, megdermedt tagjaikat, az anyák vihessék el napközben gyermekeiket s hogy ott a melegítő szobákban együtt hálálkodhassanak nemes sziveiteknek.

Létesítsetek melegítő szobákat!

A város több részén béreljétek kis szobácskát, tegyetek be kályhát, padokat s kész a melegítő szoba!

Mily boldogság lenne ez a szegény népre, mennyien áldanak nemes sziveiket s mily dicsőbabért fűznének a mult koszorujához.

Kérve-kérjük hallgassák meg szavainkat, mert amiért a nők szive felhevül, annak sorsa bizonyítva van.

NAPI HIREK.

Midőn a nyomor . . .

Midőn a Nyomor jár az utcán
S zokog, zokog — hiába mért? . . .

Hiszen, van Isten az egekben
S van könyörület nála még.

Ha látom én : a Bűn vezeklik,
Hisz könnyes mind a két szeme,
Hiszem : leszáll, leszáll a földre
Az irgalomunk Istene.

Hanem ha egy magyart honától
Korcs, könnyű vére elszakít,
Hiszem és vallom : a magasban
Boszuálló Isten lakik.

Tarcsafalvi Albert.

Csokonai emlékünnepe.

V főiskolai „Magyar Irodalmi Önképző Társulat” folyó hó 17-én a főiskola disztermében Csokonai emlékünnepezt rendez.

Műsor :

1. „Esküvés”, férfikarra alkalmazta Mácsay Sándor, előadja a főiskolai énekkar.
2. Megnyitó beszéd. mondja : Dr. Ferenczy Gyula.
3. „Csokonai bucsuja a főiskolai ifjuságtól”, írta Gyökössy Endre, szavalja Baja Mihály.
4. „Csokonai emlékezete”, írta és felolvassa : Balkányi Kálmán.
5. „Szavaltat”, Fái Flórától.
6. „Hegedű quartett”, előadják : Pásztor Gyula, Maksa Lajos, Lelkes László és Stern Gyula.
7. „A csókról”, írta és felolvassa : Szarka Lajos.
8. „A esikőbőrös kulaeshoz”, előadja a főiskola énekkar.

Az ünnepély után a Csokonai szobornál beszédet mond Milotay István a M. I. T. elnöke. Kezdeté délután 3 órakor. V. meghívó belépti jegyül szolgál.

Elütötte a vonat.

Izgalmas jelenet játszódott le tegnap Péterfia-utcán az árvaház előtti fasor közt. A helyivasut haladt itt rendes sebességével, mikor egy Bogdán Jánosné nevű asszony átakart menni a sineken keresztül vezető uton. Még egy lépés s a következő pillanatban az asszonyt elütötte a vonat. A véletlennek azonban különös, kifürkészhetetlen utai vannak, a melyek néha még csodákat is művelnek. Így történt most is, mert a vonat az elébe került asszonyt nem a sinek közzé, hanem a sinpár mellé hajtotta s a nélkül, hogy legkevésbé megsértette volna, haladt el mellette. A jelenet tanui csakhamar közre fogták a szerencsétlen asszonyt, a kinek más baja nem tört.

tént, minthogy az esés következtében az utca kövezetében orrát betörte. A hozzá intézett kérdésekből kitűnt, hogy nem véletlen balesetről, hanem öngyilkossági kísérletről van szó, amennyiben Bogdán Jánosné eddig ismeretlen okból a vonat kerekei által akarta szétzúratni magát.

Függetlenségi Kör ünnepélye Debreczenben.

Mint már jeleztük, a debreczeni függetlenségi kör vasárnap f. hó 17-én d. e. 1/2 11 órakor tartja meg zászlószentelési ünnepélyét a „Korona“ vendéglő dísztermében.

Jöjjön el ezen ünnepélyre és tisztelje meg azt kötelességszerű megjelenésével minden bazafiasan és nemesen érző polgára és honleánya e városnak.

Lehet é lélekemelőbb és magasabb ünnepélyt rendezni e hazaföldjén, mint a mindnyájunk által hőn óhajtott magyar szabadság és függetlenség egyik zászlójának, egyik szent symbolumának felavatási ünnepélyét.

Magyar szívnek boldogítóbb, magyar léleknek fölemelőbb és szentebb ünnepélye ennél nem lehet! — Csak az lesz ennél is magasabb, ha majd hálaímeit rebegni borulhatunk le a magyarok Istene oltárának zsámolyához, a kegyelemért és áldásért, melylyel benünkét hazánk függetlenségének harczai után, győzelemre, diadalra segített.

Az ünnepély rendezősége fáradságot nem ismerő buzgalommal követett el mindent, hogy az ünnepély sikere biztosítva legyen. A meghívókat már szétküldték. Akik pedig tévedésből meghívót nem kaptak volna, tekintsek magukat ez uton meghívottaknak úgy az ünnepélyre, mint az azt követő estvéli diszvacsorára és táncmulatságra egyaránt.

Baleset.

Győrfi József napszámos ugyancsak megadta az arát vakmerőségének, melylyel bajtársai között akart elismerést és bámulatot kelteni. Az Erzsébet malom építésénél dolgozott s daczára társainak figyelmeztető szavaira, az ingó állásokon vakmerő produkeziókat végzett. A vége az lett, hogy az egyik kapocszeg kihullott és Győrfi alatt az állás leszakadt, Győrfi az állás alatt levő téglarakásra zuhant, hol arczán és kezén szenvedett súlyosabb sebet, a mely miatt hosszabb ideig lesz kénytelen az ágyat őrizni.

Gr. Batthyány Lajos és a kormány.

Szatmárvármegye törvényhatósága legutóbbi közgyűlésén elhatározta, hogy gr. Batthyány Lajosnak, Magyarország első alkotmányos miniszterelnökének emlékét m görökíti s a vértanu arczképét megfesteti s a megyei székház közgyűlési termében helyezi el. Erre a célra egyhangulag meg is szava-

zolt kétezer koronát a közművelődési pótadóból s jóváhagyás céljából fölterjesztették a belügyminiszterhez. Magyarország belügyminisztere azonban úgy látszik nem taksálja a vértanu miniszterelnök érdemeit ily magas summára s ezt a közgyűlési határozatot nem hagyta jóvá. A kormány szolgálékülsége s osztrák szellemére vall ez az elítélendő miniszteri döntés.

A katonaság új szolgálati szabályai.

A csapattestekhez, úgy a közös hadsereghez tartozókhoz, mint a honvédséghez, most küldték szét azokat az intézkedéseket, melyekkel a gyakorlati szabályzatot módosították. Az új intézkedések leglényegesebb karakterizálója, hogy úgy a tiszték, mint az altisztek, sőt a legénység számára is több önállóságot követel és statuál, mint a mennyit az eddigi reglement előírt. Teljesen át alakul az ujonczképzés is. Eddig például iskolázás, azaz elméleti oktatás csak hetenkint egyszer, vasárnap délelőtt volt. Az új rendszabály legalább egy órát rendel minden napra. A lövéssel eddig úgy volt, hogy mikor az ujoncz megtanulta, hogy kell válni a puskát, azonnal czéltábla eléállították. Ezentul csak akkor állítják oda, mikor már legalább teoriában a czélzás mesterségét is kitanulta; és az egész lögyakorlatot intenzivebb alapokra helyezik. A parádésmarcot eltűrik. A lábak tulzott előredobása és ütemszerű előrehozatala, a mint az új szabályzat írja, nemkülönben a nem természetes erős fellépés tiltva van. A gyorslépést is elhagyták, ellenben a futásnál az eddigi 90 centiméteres léphossz egy centiméterre emelkedett. Nagymértékben átalakítja az újreglement a felállítást, a fegyverfogásokat, a töltést és tüzelést, a sor, a szakasz és a század tüzelési módjait, a csatara való kiképezést, a rajvonal működését, a roham t s általában a harez összes fázisait.

Színházi megfigyelések.

Egy francia lap a következő érdekes színházi elmékedéseket közli:

A zártszék igen esztalan ülőhely, Rendszerint akkor esattan, a mikor valaki lopva menekülni óhajt az előadás vége előtt.

Látésoveket csak akkor szokás használni, ha a kö-önséget akarjuk szemügyre venni.

Mennél inkább unatkozik a közönség egy premier darab előadása alatt a nézőterén, annál jobban mulat a folyosón.

Egy rosszul sikerült darab estjén a szerző megolvashatja barátait, — ha ugyan nem marad egyedül.

Egy jól sikerült premiér alkalmával mindig akad valaki a színház folyosóján, akinek már előbb megfogamzott elméjében a darab eszméje.

Ha látjuk, micsoda közönyt mulasztja el a közönség az előadás elejét és hogy micsoda sietséggel hagyja el a színházat az utolsó felvonás befejezése előtt, alig vagyunk hajlandók elhinni, hogy a látogatók a maguk gyönyörködtetésére mentek a színházba.

Bizonyosan sok színházlátogató van, akik még sohasem hallották a darabnak az első és utolsó szavát.

Változnak az idők és abban változik a kritika.

Ezelőtt két évvel, a Kubelik-láz paroxis musában szentségtörőnek mondták volna mindenkit, aki azt merete volna irni a hosszúszuhaju cseh gyermekről, Jan Kubelikről, hogy nálánál tökéletesebb hegedűművész is tapossa a vén föld; olyóbit. Ma már szabad Kubelikről is színté lben irni, mert Burmester tünt föl a hegedűművészet egén és most azé minden dicőőség. Kubelikről pedig, legutóbbi hangversenye alkalmából így ír a „Magyar Szó“:

Azok, kik Barnum szörnyszülötteit gyönyörűséggel nézték, nagy örömmel mentek szombaton este a Vigadóba. Kubelik Ján, a híres „szörnyhegedűs“ szerencsétlente megingt a főváros könnyen lobbanó közönségét kétes értékű mesterfogatásaival. A lelkesedés szalmatüze azonban — úgy látszik — lelohadt, mert Kubelik első és a kudarcz jeleiből ítélve, visszavonhatatlanul legutolsó hangversenyéről nagy csalódással távozott el a közönség. Kubelik szemfényvesztő ügyességét már megtámadta a csodaművészek legnagyobb ellensége, az idegesség és hogy ha ilyen fékevesztett irányban erőszakolja hírnevének terjedését, előbb-utóbb az örültek házában fogja bevégezni fényesen elkezdett pályafutását.

A forró leves.

Mindazoknak, kik nagy titokban drámát íroak s azon törik az eszüket, hogy a hőst miképpen végezzék ki, kapóra jön ez a kis napihír. Arról van szó benne, hogy egy asszony, a ki az urát hűtlenségen érte, forró levestel öntötte le. A ferj uram most a kórházban fekszik és várja sebeinek gyógyulását. — A dolog úgy történt, hogy Plichá Györgyné, ki már régóta gyanította, hogy a férje megcsalja, tegnap megleste a szeretőjét s mindkettőjüket forró levestel öntötte le. A leányt nem érte semmi baj, de a férj, az megbűnhődött vetkeért. Talán akad drámaíró, aki felhasználja a bosszuállásnak ez új módját legközelebbi középjajú drámájában.

Szumatra nászajándéka Vilma királynőnek.

Szumatra szigetének lakosai csak most indították utnak a királynőjüknek szánt nászajándékot Henrik herczoggal való házassága alkalmából. Pagandból, Szumatra fővárosából érkezik a hír, hogy az ajándékok a maláji arany es ezüst ötvös-művészetnek valóságos remekei, melyeket Baginda Banahare, Sidi Soetan, Mauri Soetan és Radja Moetan kota-gedani aranyművesek készítettek. Az új ajándékok között egy pár remekműve a maláji aranyszövő-művészetnek egy mesdjid (mohamedán imaház) egy balorong (tanácssház) egy tehetős maláji család háza és két Slendang (maláji csipőkendő asszonyok részére.)

Eltűnt fiatal leány.

Egy fiatal leány nyomtalan eltűnése foglalkoztatja most a debreczeni rendőrséget, mely minden lehetőt elkövet, hogy az alig 15 éves leányt feltalálja s a miatta szomorkodó szülőket megvigasztalja. Pontos személyleírását tegnap küldte szét az ország összes hatóságának, kérve szorgos kutatás t és feltalálás esetén Debreczenbe való hozá-

talát. A leányt Kiss Juliánának hívják, 15 éves ev. ref. vallásu magas termetű, hosszas arcú, kék szemű és szőke haju. Eltűnésekor piros téli kabátot, drapp színű kabátot, fekete, vagy viola színű kockás szoknyát és fekete fűzős cipőt viselt. — November 11 én távozott anyja, Kiss Andrásné Tizenháromváros-utaza 26. sz. alatti lakásáról s azóta nem tért vissza. Az aggodó édesanyja a legrosszabbat, gyilkosságot sejt az eltűnés okául, a mi eddig még nem bír az aggodalomnál egyéb alappal.

Fegyelmi eljárás nyugalmazott főszolgabíró ellen.

A mikor az okorági iskola megépült, Polgár Jenő, a szentlőrinczi járás akkori főszolgabírája, a járás-orvos vélemények meghallgatása után a jóváhagyott építési tervtől eltérőleg megváltoztatta az iskola ablakainak elhelyését. Az átvételkor kifogással éltek az önkényes eljárás ellen s elrendelték, hogy az ablakok visszahelyeztessenek oda, a hova a tervszerint jönniök kell. Ez a munka előre nem látható költséget okozott, melyet a nyugalmazott főszolgabíró nem akart megtéríteni. Most Baranya vármegye közigazgatási bizottsága anyagi felelősség czimén Polgár Jenő nyugalmazott főszolgabíró ellen elrendelte a fegyelmi eljárást.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazok kik felejtethetetlen édes jó férjem elhunyt alkalmából mély fájdalomukat részvétők által enyhítették, fogadják ez uton is hálás köszönetünket. Dr. Pallay Miklósné és családja.

Egy emberi okmány.

Kö tői fantázia találhat e rettenetesebb sorscsapást, mintha egy viruló szépségű, ünnepelt nő hirtelen, egy éjszakán át megvakul. Ez történt a kalandos életű, Rhaden bárónéval, akinek szomorú sorsáról már többször megemlékeztünk. Most előttünk van egy levele, egy igazi emberi okmány. Megtudjuk belőle, hogyan gondolkozik, s mit érez az a nő, akit egy gyógyíthatatlan betegség hirtelen ledöntött a szépségek, gyönyörök trónjáról. Ime a levél, amelyet Rhaden báróné egy ismerősének írt:

„Levele csodálatosan meghatót és szívből szívből ható szavai hálás örömkönyvet fakasztottak vak szememben. Ki hitte volna, hogy ily rettenetes sors ér tőlem. Egyetlen éjszakán át vakultam meg, minden előzmény nélkül. A nizzai orvosok — hogy úgy mondjam — a vállukat vonogatták és azt mondták, hogy belső vérömlés következtében vakultam meg. Kevés reményt adtak a meggyógyulásra. Ó Istenem! Kétségbeesésem még a megőrülésbe visz. Ezt, azt hiszem, elképzelheti. Meggyógyulásomra nincs remény, jövőmet sem. Azon az estén a mely örök setétséget hozott ream Nizzában első fellépésemét ünnepeltem. — Kis tigrisszörű lovamon ültem, mely már két év óta szintén vak és rossz indulatú volt. Bár azon az éjszakán maga alá tepert volna! Sajnos, még élek. Nizzából Párisba mentem. Itt élek már két év óta Felkerestem a leghíresebb speciálistákat, mindhiába. A fekete éjszaka amely annyi gyötrelmet okoz nekem, rám borult és nem tágit mellőlem! . . .

A Bika szálloda bérlete.

A város tulajdonát képező „Bika“ szálloda bérletére, kapcsolattal a nagyerdei Vigadó és Leveles csárdával együtt pályázatot írt ki a városi tanács, amely részben ajánlattétel, részben nyilvános árveréssel várt megoldásra. A nyilvános árverésnek tegnap kellett volna megtörténni. A tanács küldöttei Vecsey Imre tb. főjegyző elnökleite alatt Ábrahám László tisztifőügyész, Roncsik Lajos főszámvevő, Szentkirályi Tivadar és Simon István bizottsági tagok voltak. Az árverelni szándékozók egyértelműleg kijelentették, hogy a pályázati feltételeket sérelmesnek találják s az árverésben csak úgy vesznek részt, ha a városi tanács a feltételeket megváltoztatja. Kifogásolták ugyanis azt a pontot, amely szerint a Bika szálloda épületének renoválási költségei az új bérlet terhelik. Ez ma legalább tízezer forintot tenne ki, a mi pedig magában véve is egy bérösszegnek felel meg. Az árverezni szándékozók álláspontra helyes. De csodálkozunk azon, ki a szerződést ilyen feltételekkel csinálta s még inkább nem értjük a tanács eljárását ez ügyben. Debreczen város lakbér-szabályzata világosan kimondja, hogy az okozott kárért a régi bérlet felelős, aki köteles az épületet ugyanolyan jó karba visszahelyezni, mint ahogy azokat átvette. Ennek a pontnak benne kell lenni a régi szerződésben s ha nincs, vonják felelősségre azt, ki elkövette a súlyos hibát, hogy ezt a pontot mellőzte, ha pedig nem akad gazdája, kit terhel a mulasztás, akkor elsősorban a tanács felelős s ő gondoskodik az épületek rendbehozásáról, mert a pályázók csak van még annyi sütni valójuk, hogy a szerződés készítőjének, illetőleg a tanácsnak gondat anságáért, mulasztásáért nem vesznek nyakukra olyan nagy anyagi áldozatot, mint amennyiben az épületek renoválása kerülné. Viselje az a következményeket, ki ludas a dologban.

A Csokonai körnek

szombaton délután 5 órakor a városháza nagy termében tartandó ünnepélyes ülésére a meghívók szétküldése ma vette kezdetét. Miután meghívókat csak a kör tagjai és a közreműködők részére küldenek, azok, akik esetleg tévedésből nem kapnak, szíveskedjenek ez irányban a titkársághoz (Miklós-u. 19. dr Benedek János irodája) fordulni. A rendezőség,

Jelenet.

A kormánypárt válaszfeliratát a királyi trónbeszédre Falk Miksa készítette és ő is olvasta fel a Ház hétfői ülésén. Pártunk tagjai közül többen beleszóltak a tulságos loyaltástól csak úgy csöpögő felirat felolvasásába. Egyik passzusa így szólt: „Voltunk bátrak már felsorolni . . .”

Erre Pichler Győző közbeszólt: S ezt ő bátorságnak nevezi.

Falk: Talán ön is használta már ezt a kifejezést: „Bátorságot vesznek magának.”

Erre megszólalt Rákosi Viktor: Ez pláne rossz kifejezés! Csucos kabátot vesznek, de bátorságot nem. A bátorság vele születik a magyarral.

Barábas Béla: Tányér nyalás az egész!

Apponyi gr. elnök erre csendre intette a képviselőket.

Táviratok.

A képviselőház ülése.

A „Debreczen“ eredeti távirata.

Budapest, nov. 14.

A curia tudvalevőleg elutasította Chernel képviselő megválasztása ellen benyújtott petíciót, mit a képviselőház Apponyi elnökleite alatt alaki hibának minősített és újabb kérvényezésnek helyt adott.

Ma átiratot intézett a curia, a melyben tudatja, hogy nem helyezkedik a képviselőház állásponjtára és a Chernel ellen benyújtott beadványt végleg elutasítottnak tekinti.

Erre Apponyi Chernel képviselőt a Ház helyeslése mellett az igazolt képviselők közzé igattatta.

Ezután 9 bíráló bizottsági tagot választottak.

Majd Rohonyi előadó ismerteti a feliratot, mikor a dynastia és a nemzet egyetértéséről beszél, a szélsőbalról kiáltások hallatszóttak: »adjon függetlenséget«, végül Isten áldását kéri a trónra, mire közbe szóltak: »előbb a hazára.«

Az előadó beszédje után Kossuth Ferencz a szélsőbal éljenzése közben felállt és bírálja a trónbeszédet.

Ez ugymond, a magyar állam kiépítéséről szól, de önállóság, erő nélkül, nincs állam, bennünket pedig folyton gyöngít Austria (Tetszés). Követeli az önálló magyar hadsereget, magyar külügyi képviseletet, önálló vámterületet és magyar nemzeti önálló bankot.

Hódolattal, de férfias nyíltsággal jelenünk meg a trón előtt feliratunkkal, remélve, hogy ha nyíltan elmondjuk bajunkat, szívesebben veszi a trón, mintha nyomoruságunkat hódolatba burkolva titkoljuk.

Beszéde végén 1 órakor benyújtja a függetlenségi párt felirati javaslatát. A szélsőbal éljenzése és tapsai közt.

Ilyés Bálint felolvassa a feliratot, kiemeli függetlenségünk kivívását, a közszellem magyarosítását, nemzeti hagyományaink ápolását és rámutat a két állam közötti fonák helyzetre.

Az osztrákok ellenséges indulatára, mely nemzetünk létérdeke ellen irányul.

Szülhet e ez elkeseredésnél egyebet? Szűnjék meg végre köztünk a fonák viszony, helyeztessék vissza mindkét állam jogaiba, a magyar nemzet élni akar önállóságot s jogával, boldogulása megszilárdításával.

Rámutat az ipari és mezőgazdasági hanyatlásokra. A gazdasági pusztulást, csak gazdasági önállóságunk akadályozhatja meg, ezért követeljük az önálló vámterületet. Egy és fél órakor még olvassa a terjedelmes feliratot.

Farkas Cábör előléptetése.

Ő Felsége a király Gödöllőn kelt legfelsőbb elhatározásával Farkas Gábor debreczeni második honvédhuzár főhadnagyának nyugállományba helyezése alkalmából, a czimzetes századosi jelleget díjmentesen legkegyelmesebben adományozni méltóztattott.

Falb az ideai télről.

Ha Falb Rudolfnak, a híres tanárnak a jóslata beválik, úgy az idén enyhe télünk lesz. Falb most adta ki az 1902. év első felére szóló naptárát. Az egyes hónapok időjárását illetőleg Falb januárra és februárra nagy havazást jósol. Márcziusban felváltva eső és hó, áprilisban gyakori havazás, majusban hűvös idő és júniusban sok eső várható. Első rendű kritikus napok február 22-re, márczius 16-ra, április 8-ra, május 7-re és július 6-ra várhatók.

Az izr. hitközségi tagok figyelmébe.

Értesítetnek a t. tagok, hogy a Deák Ferencz u. templomban az istentisztelet további rendelkezésig a következő időben fog tartatni és pedig: Péntek este 1/4 5 órakor, szombaton d. e. 9 órakor és d. u. 1/2 4 órakor. Köznapokon reggel 1/2 7 órakor, este 1/2 5 órakor.

Sokszorosító készülékek.

Az e néven ismert készülékek között első helyet foglal el a Fritz Pohl Bécs I. Heinrichgasse 2 szám alatt lakó gyáros által forgalomba hozott „Schapirograph”. Az egyszerű, nagyon könnyű kezelés, nagy kihasználhatóság és ezáltal az anyagokban elérhető megtakarítás; a szép, éles és tiszta lenyomatok nagyban elősegítették, hogy a Schapirograph, e kitűnő sokszorosító készülék, — a legtöbb állami és közsegi hivatalokban, a vasutaknál, bankokban, takarékpénztárakban, biztosító intézeteknél, gyárakban, egyleteknél, kolostorokban, iskolákban, mérnökök és építészeknél, erdészeti és más uradalmakban a legnagyobb meglepéssel használtatnak úgy, hogy ma már több mint 10 000 darab van használatban.

Felhívjuk a t. olvasó figyelmét mai hirdetésünkre.

A keztyű vásárló közönség

figyelmét felhívjuk arra a kedvező alkalomra, hogy Nagy András keztyűs Kistemplom bazar már november 1-étől kezdve keztyűit gyárilag készített s így a keztyűk a legfinomabb minőségben bámulatos olcsó áron szerezhetőek be. Így a három gombos női keztyű 1 frt 15 kr. A két gombos női keztyű 1 frt. 10 kr. Egy férfi keztyű 1 frt. 10 kr. Kecskebőr tűzött férfi keztyű 1 frt. 30 kr. Továbbá mindenféle téli bélelt keztyűk a legolcsóbb áron szerezhetőek be.

Az őszi tárlatról.

— Bosznay István. —

Ma nyitották meg az országos magyar képzőművészeti társulat téli kiállítását.

A debreczeni művészek közül Bosznay István tanár — mint meghívott tag — 26 szebbnél szebb — t á j k é p e t küldött erre a tárlatra. Az ő nevét nem hiába emlegetik ma már egy sorban a legjelesebb tájképfestőkével; — valóban rászolgált erre — s az a kis kollekczió, a mivel most vett

részt a kiállításon, mindenesetre nagy feltűnést fog kelteni, s csak növelni fogja eddigi dicsőségét, hírnevét.

Valóban nagy kár, hogy mielőtt képeit elküldte volna, meg nem nyitotta műtermét városunk műértő, s az igaz szépért lelkesülő közönsége előtt. Nagy élvezettől fosztotta meg azokat, akiknek nem lesz alkalmuk munkájában gyönyörködni.

Hat nagyobb és husz kisebb méretű vászon hirdeti a tanár ur szorgalmát, nagy haladását, s perfekt művészi tudását.

Első sorban szorgalmát; mert ez a kollekczió mind ez evi munkája. Bámulatosnak találjuk, hogy a tanár ur, a ki három iskolában is végzi kötelességét, s hetenként 26—30 órán át tanít, nem fárad, nem csügged, s ráér még arra is, hogy nemes hivatásának éljen, hogy a tanársága mellett egyike legyen legszorgalmasabb, legtermékenyebb művészeinknek.

Másodsorban nagy haladásáról tesznek e művek fényes tanubizonyságot. Úgy tűnik fej előttünk, ezeket a kézeket nézve, mintha izlése nemesbedett, finomodott volna. A tárgyak megválasztásában szeme élesebbé keze biztosabbá lett; s a kivitel tekintetében is — megtartva a maga eredeti, s anynyiszor dicséret modorát és irányát — mostani képei plaszticitás, kolort és rajz tekintetében sokkal felülmúlák eddigi számot és nagyon számottevő alkotásait.

A tanár ur perfekt művészi tudását már eddig is honorálta úgy ő Felsége, kinek magán képtárában találjuk egyik leg szebb képét Bosznay Istvánnak, mint a Miniszter, a ki az állam részére a mult év folyamán több képet vásárolt a mi művészüinktől.

A mi művészünknek nemcsak azért tartjuk Bosznay Istvánt, mert debreczeni főiskolai professor, hanem művészetét tekintve is.

Képein az alföldi róna, a tanya, a ringó vetésekkel hullámos határ, az erdő, — az igaz magyar föld himnuszát zengi. Soha még olyan képét nem láttam — pedig ismerem eddigi talán összes alkotásait — a melyen egy akkora domb volna, hogy a távolba tekintő szem azon csak megpihenhetne is. Szereti a nagy, a sok levegőt, az alföldet a maga isteni egyszerű bájában; ha napfény ragyog rá, ha borong felette.

Témája az a mi a Petőfié; akkor hág a költészet, a művészet a magasabb régióiba, mint mikor Petőfi elmondhatja magáról, mert ráillik teljesen az ő művészetére az a pár sor, hogy „lent az alföld tengersík vidékén, ott vagyok hono, ott az én világom; börtönből szabadult sas lelkem, ha a rónák végételenjét látom!”

De nemcsak a tárgy megválasztásában, az igaz magyar földnek, az alföldnek végtelen szeretetében hasonlít a Bosznay István festőművésze a Petőfi költészetéhez, hanem a kivitelben is.

Gondolatai, érzései egyszerűek s azokat hatalmas, erős, nagy vonásokban festi. Ecselkezése a lehető legszelesebb, legbiztosabb. Nem babráll, nem pepeszel, azért minden vonása kifejező, tudatos, nagy foltookban fest s többet mond vele, mintha e-babrálna s a részletekbe futasztaná az egészét. Színei is biztosak, inkább erősek mint lágyak; de azért egészben harmónikusak s a világért sem követik az utramodern secessiót a maga lehetetlen csapongásában.

Olyan igaz magyar tájképfestőnk, mint Bosznay István még aligha volt, a kire — képei tárgyánál s azok kidolgozásánál fogva — jobban ráillenek a tájképfestés Petőfi je név. Hisszük, hogy további munkásságával erre a névre még jobban rászolgált.

Sokan szemére vetik, hogy nagyon szereti az ősz, képein jó adag ömlik el az

őszi hangulattal édes testvér melanchóliából. A mennyire igaz ez a vád — annyira megmagyarázható is. Mert való, hogy legtöbb képén a táj őszi, felhős mezben jelenik meg. De nem így van-e ezzel a tájfestők legtöbbje? A tavaszi és nyári képek örökös fehölten kék egével, egyszínű, egyhangu, örökös üde zöld színével betelik a szem mihamar. Az ősznek ellenben ezer a színe, ha talán melancholikus is: ragyogóbb a koloritja — akár, derült ég mosolyog felette; akár felhő és köd tompítja színeit.

Egyetlen megjegyzésünk a tanár ur mostani munkáira az, hogy feltűnőnek találjuk, hogy ő — a ki pedig voltaképen s eleinte genre festőnek, figurálistának indult, s csak később lett tájkép festővé — mennyire kerüli azt, hogy tájképei keretében alakokat szerepeltessen. Bármennyire éljen is képein a föld, az erdő, a lomb és a gyepek — azt tartjuk, hogy pár alak megfelelő elhelyezésével képei körül egyik-másik ma is hatásosabb, elevebb lenne; hogy azok összehatára ezzel nem romlana, — de sőt fokozódnék, — hogy különösen nagyobb képein helye volna azoknak.

Megfelebbezett becsületbirósági határozat.

Mulatságos becsületbeli ügy.

Érdekes becsületbeli ügyben közöl terjedelmes nyilatkozatot egy fővárosi újság. Érdekes az ügy annál inkább, mert szinte példátlan, hogy becsületbiróság határozatát a nyilvánossághoz apellálják, mint az ebben a szinte komikus esetben történt.

Ij. Schwarz Lipót körösladányi kereskedő Torda Jenő postatisztet, aki őt hivatalában ok nélkül megsértelte, nyilvános helyen tettelegesen inzultált. A postatiszt lovagias elégtételt kért, amit ij. Schwarz Lipót feltétlenül felajánlott, azonban a segédek becsületbiróságot kértek a tárgyalás során a kereskedő ellen, mert többek közt egy iratot szereztek qe, mely szerint évekkel ezelőtt egy azdatiszt megverte a kereskedőt, aki ezért nem kért elégtételt. A becsületbiróság — bárha Schwarz bebizonyította, hogy a gazdtisztet ő bántalmazta, amiért pör is folyt ellene, melynek rendjén érzékeny pénzbírsággal sújtották — a kereskedőt lovagias elégtételadásra képtelennek nyilvánította. Ij. Schwarz Lipót tehát nyilatkozik a súlyos ítélet ellen. s nyilatkozatában sorra kritizálja a becsületbiróság ítéletét ilyen kedélyes modorban;

Hát pofonvertem. Nem orvul, hanem száz tanu jelenlétében, rövid szóváltás után, mert hivatalos rácsözata mögöl a közön éggel általában, velem pedig különösen gombáskodott. A becsületbiróság nem is volt erre nézve semmi bizonytalanságban. A becsületelem ellen senki semmi kifogást nem emelt, még csak kérdéssé sem tette. Ezt állítja maga a becsületbiróság és mégis kimondta, hogy ij. Schwarz Lipót a lovagias elégtételadásra képesnek nem minősíti.

Ezután Schwarz utal az ő temperamentumára, mely sokszor ragadja el, de azért minden sértésért helyt áll. Nem tudja megérteni a diskvalifikáló határozatot, s hiába kutatta a fogyatkozásokat, melyekkel szigoru ítéletre jogot adott. Végre is — ugymond — felnivta orvos bátyját, vizsgálja meg, hátha ő ráakad az okra.

Az orvos fivér: Sas Vilmos dr. kérdést intézett erre a becsületbirósághoz, akik kijelentették, hogy ij. Schwarz Lipót egyéni becsülete a bíróság eljárásának, ítélezésének nem képezte tárgyát. Már most ij.

Schwarz Lipót a maró guny fegyverével veszi czélba a becsületbiróságot. — Sziate magaelőtt látja — így a nyilatkozat — az őt becsületbirót, amint előveszik a mérleget, és az egyik serpenyőbe a magok és társaik czimeres levelét és családfaját helyezik, a másik serpenyőbe az ő csekély szemégyüket a másik serpenyőbe az ő métermértékével. A lyét mérlegsulyaival és métermértékével. A klasszikus nyilatkozatot végül ezzel a mulatságos ötlettel zárja le:

Hanem ha ezután még valaki szememre téríti a rám rótt becsületbirósági ítéletet akkor a határozat No I-be kocsikenőcsöt, a határozat No II-be éretl sajtokat pakolatok és úgy vágom a hátához, hogy menten szalad Szeghalomra becsületbirákért.

A nyilatkozatot ifj Schwarz Lipót, doktor bátyja is aláírta kifejezve hitelét, hogy a becsület bírak levelének közlésével — a mely nélkül szerinte nem is lett volna a bohózat tökéletes — nem követelt el indiszkrecziót. Mondják még, hogy falun nem tudnak mulatni az emberek.

CSARNOK.

A trónkövetelő.

Írta: Falk Richárd.

A kerek világ legbajosabb városa: Kolozsvár. Van benne valami különös, ami az embert megkapja, fogvatartja és a szívébe ékeli ezt az egyszerűségben is hatalmas háztömekeletet. A fekvése a hegyek között, a Szamos mentén, már magában is igen eredeti. Azán az a titokzatos jellegű fellegvár, ahol a hegy oldalán úgy emelkedik egyik roskadozó kutyhó a másik felett, mintha szeszélyesen játszadozó gyermek építette volna kártyaházait. A vadgesztenye fás liget meg felidezi az ottjáróban az olimpusi berkek világát, a hegyes utczakövezés valamelyik stájer falu jarda-utját juttatja eszünkbe. Azután azok a vén, becsületes vastagfalú házak, furcsa boltíves bejárattal, az ember szinte önkéntelenül is lekopja fővegét Erdély fénykorának megmaradt tanui előtt.

A girbe-görbe sikátorokon, széles utczákon jökevű diákok kurjantják át az éjszakákat, akaresak a jéni cimborá-estélyek visszhangozásának a holdvilágos éjjelen. Mennyi ember, mennyi különböző fajta, jellegű, nemzetiségű egyén adott egymásnak találkozót ebben a kedves városkában. A fura örmény, a büszke "erdéli" mellett ott virítanak a számtalan fajta székely leányok, szürmellényes legények, vadtekintetű oláhok a haragos szászok és a többi másfélek; akaresak Parisban, olyan vegyes a nép. A viseletük költötes, izléses, ezerféle; itt a különös varrottasok, ott a lapossujtás görbületinek művésziessége kelti fel az érdeklődést, s az embör hamar tisztaiban van vele: ezeket szeretni kell száz és ezer okból. Beatus ille, aki a festői, tavaszi reggeleken magában szivhatja a havasok felől kergetett illatos levegőt.

Talán sohasem tudnék kitogni a dicséretes, elragadtató, a leikes kifejezések közül, mert életem egyik legboldogabb idejét ott töltöttem el. Ifjuságom édes emlékei e város falain belül rakódtak le szívembe, apró esetek, történetkéik raja színezte ki életem e mozgófényképeit, amelyre oly jól esik visszagondolni.

Ott ismerkedtem meg Zalantayval. Típusa az örökvig, bohémkedélyű, erdélyi maradék-magnásnak. Pénze sohasem volt; császárkabátja egy fekete fényes öltözék,

hossza a fehér kamásli, lakkezipő, világos ezilinder, monokli, ez volt mindene. Rövidre nyírott császárszakállát, szétfésült bajszát, kopaszodó fejének szétválasztott fűrtjeit szeretettel gondozta. Arczából szinte kikívánkozott a nagy sas-orr, aminek két oldalán álmos szemek pislogtak soványos ábrázatában. Dsontos, sovány gavallér, a kire menten rámondják, hogy lovasnak született még akkor is, ha sohasem ült lovon. Zalantay András semmit sem élvezett az elődök adta előnyökből. Már az apja is igen szegény ember volt és András sohasem látott nagyobb összeget a nyolczvan frtnyi havi fizetésnél, amit a vármegyei hivatala után kapott. Inkább nyomasztó sulyként uhezedett rá az előkelő származás, ennek révén kezet fogtak vele a nagy urak, bejárt a kaszinóba, verekedett, szóval, azt a bizonyos látszatvilágot élte, a mivel a sors a nagyszármazású szegén utódokat megszokta verni. Néha pezsögött is, sokszor adós maradt, gyakran nem fizetett, de gavalléri mivoltához kétegy nem férhetett.

Zalantay Bandi általában ilyen helyzetben, kiállhatatlan ember lett volna, ha nincsen meg az az aranyos kedélye, mely nem annyira a szellemességben, mint inkább a némileg korlátolt fejű, akasztófahumoru egyének derűs jókedvében nyilvánul. Könnyelmű a végtelenségig, jószívű a neveltségességig, találmányos a torzötlekben, ezzel egészíthetem ki Zalantay arcképét.

Megismerkedésünk után azonnal jóbarátok lettünk s alkalmam volt az erdélyi veszendő nemesség e jellegzetes alakját tanulmányozni. Különleges gondolkozási módjára vallott, hogy például sohasem udvarolt. Nőfele nem tudott a szívéhez közel férkőzni. A nőkerülésnek okát azzal magyarázta meg nekem, hogy nem akar "rangján alul" házasodni. Rangján alul, ő, aki sohasem tudott nagyobb rangot elérni a vivó klub titkárságánál. Ilyesfajta bogaravoltak neki bőven; de egy, ez aztán páratlan a maga nemében. Sohasem tartottam normális embernek, ez a bogara aztán teljesen meggyőzött erről.

Egy éjszaka egy kávéházban feketézünk, egyedül ültünk a széles hodály sarokzugában. Egyszerre csak a nyakamba borult s könnyezni kezdett. Kérdezősködéseimre terjedős értekezésbe kezdett a veszendő nemességről és miután elsiratta a magyar lovagkört, áttért önmagára.

— Tudd meg fiam: én vagyok az utolsó Zalantay. Törvényes és igaz leszármazottja egyik dicsőemlékű fejedelmünknek (itt éljenezve lóbálgatta ezilinderét) . . . ezt bebizonyított akaréknek a levelesládából. Velem halnak ki a Zalantayak. És látod, nekem jussom van Erdély trónjához. Kizárólagos jogom van hozzá! Követelem ezt a trónt a magam a család számára, mert ez minket illet . . . és öklével nagyokat ütött a szürke márványszalra.

Hiába magyaráztam neki, hogy már nincsen Erdély, nincs erdélyi trónus — ő csak a magáét hajtogatta. Elkeseredve dühöngött:

— Látod, öregem, más országban még fizetést is kapnak a trónkövetelők, de nálunk nem akarnak elismerni, nem akarják visszaadni koronámat, országomat, — nemhogykárpolitást nyujtanának!

A szunyadásból felriadt, álmos pinczér nem tudta ugyan miről van szó, de közbe éljenzett, amire a meghatott trónkövetelő a kapupénznek kiszemelt, utolsó] hatását odaadta neki. Csitítgatni próbáltam, annál jobban nekitüzesedett.

— De megfizetek a kutyáknak! Sereget fogok gyűjtetni és visszaserzem őseim trónját, én: első Zalantay András.

Négy évszázaddal előbbi korszakos álmódosásaiból nem tudtam magához térít-

getni; szónokolt, szidott engem, az egész világot, aztán elrohant haza, hogy kopárfalu hónapos szobájában sirassa meg elvesztett koronáját.

Az ilyen trónkövetelési rohamok nem tartottak sokáig, néha-néha felujultak megint — aztán mihelyt lecsendesedett zavaros lelkülete, egészen megfedekezett róla.

Volt nekünk egy közös, kedves barátunk, vagyons gyerekek. Zalantay Bandi állandó pénztárnoka.

Ez már nagyon ünta ezeket a trónkövetelési jeleneteket, s elhatározta, hogy egyszersmindenkorra véget fog nekik vetni. Együtt vacsorálgattunk valahol, midőn Zalantayt ismét elővette a trónkövetelési láz.

— Hallod-e Bandi, mondok neked egy okosat — szólott barátunk. Te már öreg legény vagy. Negyvenkétéves korában nem igen van ereje és képessége az embernek, hogy álmait megvalósítsa, Nézzd, én fiatalabb vagyok, mint te, bennem beteljesedhetnek még a te reményeid. Add el nekem trónkövetelési jogodat egyszersmindenkorra, — a többit bízd reám.

Zalantay fehér lett, mint a fal, egész testében remegni kezdett, kezei összeszorultak és hörgő hangon mondta:

— Te . . . te . . . hát ilyen hitvány fráternek tartasz te engem! ? Engem, zalantay Zalantay Andrást! ? Hogy én lemondjak a trónról, egyetlen örökségemről! ? Nem, nem, soha!

Megdöbbenve néztünk össze, hát ez az ember már csakugyan gyógyíthatatlan? Egy pillanatnyi szünet után folytatta:

— Ilyen ajánlatot mertél tenni nekem?!

Aztán leeresztett hangon kérdezte: mennyit adnál érte?

Majd elneveltük magunkat, de ő oly komolyan beszélt, nem akartuk megingatni hitében.

— Mennyit adsz? — kérdezte újból, — Amennyit parancsolsz, — felelte barátunk.

— Nézd fiam, magam is tudom, hogy sok bolondot beszélek össze-vissza, de hát nincs egyebem ennél a trónkövetelési jognál. Adj érte ötszáz forintot . . . aztán bánja az ördög, majd csak élek valahogy. Több is veszett Mnhácsnál! Ne mondd, hogy nem vagyok gavallér.

Nem tudtam, mosolyogjak-e, vagy szánjam ezt a szegény embert.

— Tessék, itt a pénzed, — számolta le eléje a bankókat barátunk. — Légy szives névjegyeden elismerni, hogy mátol kezdve a trónkövetelési jog az enyém s rendben vagyunk.

Zalantay nagyot sóhajtva, beseperte a pénzt, megírta a névjegyet. Alig köszönt a barátunknak, aki sietve hazatartott. Később mi is felszedelőzködtünk, s rózsás hajnal volt, mire szótlanul ballagtunk egymás mellett a középutczai sétányon. Hirtelen félbeszakította a csendet s felém fordult:

— Nem szólsz hozzám, látom, hogy megvetsz. Igazad van: gyalázatosság, amit műveltem . . . Ez az istenverte pénz . . . hanem hát megszabadultam egy nagy gondtól . . . nem való már nekem a korona. Nevezz nyomorult embernek, de gavallér vagyok.

Válaszomat be sem várva, elrohant a Torda utca felé. Én meg utána néztem ennek a furcsa, bolond embernek. Ezenközben ébredni kezdett a város. A kőszállító kocsik ott dühörögtek a kövezés fölött. Egnéhány gyalogjáró nagyot bámult rajtam, hogy már az urifajta is korán kél. Olyan különös, tiszteletteljes érzés fogott el irántuk, akiknek csak egy hagyományuk van: a munka.

APRÓ HIRDETESEK.

10 szóig 40 fillér, azontul minden szó 2 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűkből szedett minden szó 4 fillér.

Artézi kut előmunkást keresék a már 100 métert házilag furt kulhoz. Czim a kiadóhivatalba.

Ügyvédi irodába vagy biztosító intézethez irodai munkákra ajánlkozik egy tanítónő. Megkeresések a kiadóhivatalba.

Megvételre keresek egy kisebb számú használt, de jó karban levő tűzmentes pénzszekrényt. Csiha Elek, H-Nánás.

Magtár nagy cserép fedelű, deszkából eladó. Czim a kiadóhivatalban.

Ebesi artézi víz a legjobb legegészségesebb üdítő ital. Kapható minden fűszerüzletben, kávéházak és vendéglőkben. Főraktár: Piac-u. 7. sz.

Eladó. Könyv, papír és zenemű kereskedés Miskolcra a főutcán kölesönkönyvtárral — antiquariummal 18000 kor. leltári értékű felszereléssel eladó. Bővebbet dr. Rácz ügyvéd Bpest, Váci-körút 48.

Mi a Schapirograph ?

A Schapirograph a leghatározottabban legjobb sokszorosító készülék fekete és színes nyomásra.

Több mint 10.000 db van már használatban. Ára 30 Korona.

Kivánatra küldök egy Schapirographot 5 napi próbahasználatra és meg nem felelés esetén csupán bermentés visszaküldésre reflectálok. Árjegyzékek ingyen.

Fritz Pohl különleges üzlet irodai berendezésekre. **Bécs I Heinzgasse 2.**

Czukorédes Debreczeni Torma

kicsinyben avagy mázsa számra kapható :

Kontsek Géza

fűszer és csemege üzletében

Kossuth-utca.

Igyunk tiszta, valódi szilva pálinkát.

A városi szeszüzlet kimérési helyiségében kapható **1901. évi** tiszta, valódi

szilva pálinka

literenként

egy korona 30 fillér árban.

Van szerencsénk a n. é. közönséget értesíteni, hogy raktárunk

női divat osztályát

az őszi-téli idényre a legujabb

**Színes és fekete selyem
Gyapju női ruhaszövet
Flanell, mosó velen
Téli kendő, sál
Ruhadiszek és belésárakkal**

dusan felszereltük.

A Kunz József és Társa cégétől átvett árakat pedig

rendkívüli jutányos áron

árusítjuk ki.

Kiváló tisztelettel

Donogán és Somossy

Kunz József és társa utódai.

Szőlővessző eladás.

A **Gr. Dégenfeld József** és **Dr. Balkányi Miklós** urak tulajdonát képező Erzsébet szőlőtelepről mely az idén már holdanként átlag 40 hectolitert meghaladó termést adott, az alábbi kitünő minőségű

szőlővessző készlet

őszi szállításra nagyon olcsón eladó és pedig:

I. sima borszőlővesszők ezrenként 5 koronáért:

1. olasz rizling	150000 darab
2. kövidinka	100000 "
3. ezerjő	100000 "
4. kadarka	100000 "
5. nagyburgundi	100000 "
6. oportó	50000 "
7. zöld szilváni	50000 "

II. sima csemege szőlővesszők ezrenként 8 koronáért :

1. passatutti	10000 darab
2. piros chasselas	25000 "
3. fehérchasselas	25000 "

III. gyökeres borszőlővesszők ezrenként 20 koronáért :

ugyanazon fajokról, mint a sima, mintegy 100000 darab

IV. gyökeres csemege szőlővesszők ezrenként 25 koronáért :

1. piros chasselas	50000 darab
2. fehér "	50000 darab

Az utalványok naponként d. e. **9-10-ig** válthatók ki az Erzsébet szőlőtelep irodájában **Debreczenben Kossuth utca 32.**

Gazdatiszti állások

Önálló mezőgazdasági kezelőtiszt állása töltendő be 1902. január hó 1-én nagybányai és halasi gazdaságaimban. Munkakedvvel bíró, gyakorlati érzékű és tapasztalt gazdatisztek ajánlataikat bizonyítványokkal kellően felszerelve intézzék **Hajós Izsóhoz** Nagy-Bánomba u. p. Kót, Biharmegye.

HRABÉCZY ANTAL

ruhafestő és tisztító intézete

Debreczen, Széchenyi-utca 42-ik sz.

Mindenféle ruhák, függönyök, szőnyegek stb. kifogástalanul

festetnek és tisztítottatnak.

Bejárat az utcáról.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostával szemben.